

Група 101 Урок №17

Історія України

Тема: Українська Держава. Директорія. Західноукраїнські землі в українській революції.

Українська Держава Павла Скоропадського (Гетьманат) (квітень–грудень 1918)

Здобувши владу, гетьман Павло Скоропадський скористався нетривалим мирним періодом для зміцнення основ української державності. В період Гетьманату була розбудована дієва регіональна адміністрація. Вона контролювала найбільшу за весь час Української революції в територію, а також вела перемовини про входження до складу Української Держави Криму та Кубані. Українська Держава була визнана 30 країнами.

7,5 місяця існування Гетьманату були плідним етапом державного будівництва. За цей час Рада Міністрів ухвалила близько 400 законів. З обігу вивели російські гроші, натомість посилилися позиції національної валюти, налагоджено роботу Українського державного банку. Утричі збільшилась кількість кооперативних товариств: із 4,9 тис. до 15 тис. Зросла балансова сума капіталів кредитних спілок, а союз «Централ» навіть викупив у Німеччині фабрику сільськогосподарських машин. Порівняно з першим революційним роком, майже вдвічі зріс видобуток вугілля. За Гетьманату відбулися дві митні війни – з Румунією та Кримом. У результаті останньої

півострів на правах автономії увійшов до складу України. У планах гетьмана було спорудження шлюзо-каналної артеріальної системи від Балтійського до Чорного морів, будівництво гідроелектростанцій на Дністрі, Бузі та Дніпрі.

Одним із перших вагомих кроків нової влади стало відновлення права приватної власності «як фундаменту культури й цивілізації» та вільний продаж землі. В Україні відновлювався козацький соціальний стан – як опора державності.

Вагомих результатів досягли в освіті та культурі. Створені Державний український архів, Українська національна бібліотека, Українська академія наук, Українські державні університети в Києві та Кам'янці-Подільському.

Утім поразка у Першій світовій війні, аграрна реформа, яка не розуміло селянство, «каральні експедиції» німецько-австрійських союзників і діяльність антигетьманської опозиції стали головними причинами падіння Гетьманату Павла Скоропадського наприкінці 1918 року.

Ключові події

29 квітня 1918 року – проголошення Української Держави (Гетьманату Павла Скоропадського);

29 квітня 1918 року – створення Українського військово-морського флоту;

30 травня 1918 року – ухвалення Закону про урочисту обітницю урядовців і суддів та присягу військових на вірність Українській Державі, фактично запровадження української державної служби;

4-17 вересня 1918 року – візит до Німеччини гетьмана Павла Скоропадського;

6 жовтня 1918 року – відкриття у Києві Державного українського університету;

22 жовтня 1918 року – відкриття Кам'янець-Подільського державного українського університету;

листопад 1918 року – заснування Національної бібліотеки Української Держави (нині – Національна бібліотека імені В.Вернадського НАН України);

14 листопада 1918 року – заснування Української академії наук;

16 листопада 1918 року – поразка гетьманських військ у бою з повстанськими силами Директорії поблизу Мотовилівки;

14 грудня 1918 року – зречення гетьмана Павла Скоропадського.

Директорія УНР (грудень 1918–листопад 1921)

Склад Директорії

Директорія відновила республіканський лад і демократичне правління в Україні. Скликаний Директорією Трудовий конгрес, забезпечив широку представницьку основу української влади. У Паризькій мирній конференції, де вирішувалася доля учасників Першої світової війни, взяла участь українська делегація.

Політика Директорії УНР була спрямована на консолідацію українського суспільства. Її лідери намагалися врахувати вимоги політичних партій і суспільні очікування. За коаліційним принципом сформували уряд – Раду Народних Міністрів. Своєрідним компромісом стала політична система УНР, базована на принципі трудових рад, коли своїх представників у владу могли делегувати тільки «працюючі класи». Натомість у національному питанні взяли курс на розбудову незалежної держави. 1 січня 1919 р. Директорія затвердила закон про державну мову в УНР та закон про вищий уряд Української автокефальної православної церкви, за яким православна церква в Україні мала стати автокефальною. Ухвалили закон про запровадження державної української грошової одиниці – гривні, відповідно до якого з ужитку виводились російські грошові знаки, як царські, так і «керенки». Скасовували приватну власність на землю, яку оголосили «народним добром». За Директорії відбувається розширення дипломатичних зносин УНР, розвивається наука та культура. Одне з найвизначніших досягнень - проголошення Акта Злуки про об'єднання УНР і ЗУНР в єдиній соборній державі.

Однак в грудні 1918 р. без оголошення війни агресію проти УНР розпочала радянська Росія. Її війська швидко просувалися вглиб української території. 2 лютого 1919-го Директорія та весь державний апарат УНР змушені були спішно евакуюватися з Києва до Вінниці. Не витримавши тиску та ваги відповідальності, 10 лютого 1919 р. Володимир Винниченко подав у відставку. Головою Директорії став Симон Петлюра. Саме йому довелося очолювати українську державу в найдраматичніший період її існування. Вона в надтяжких умовах без зовнішньої підтримки продовжувала збройну боротьбу проти «червоної» та «білої» Росії. В листопаді 1920 р. залишки українських військ і державного апарату УНР під натиском переважаючої більшовицької армії змушені були відійти на територію Польщі.

Ключові події

14 листопада 1918 року – створення Директорії Української Народної Республіки;

14 грудня 1918 року – відновлення Української Народної Республіки;

22 січня 1919 року – проголошення Акта Злуки Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної Республіки;

23-28 січня 1919 року – засідання Трудового конгресу України, вищого тимчасового законодавчого органу Української Народної Республіки у період Директорії УНР;

квітень 1919 року – розгортання українського антибільшовицького повстанського руху;

11 серпня 1919 року – початок походу українських армій на Київ-Одесу;

6 грудня 1919 року – початок Першого Зимового походу Армії УНР;

21 квітня 1920 року – підписання Варшавського мирного договору між УНР і Польщею;

5 травня 1920 року – проголошення Всеукраїнською православною Церковною радою автокефалії Української православної церкви;

7 травня 1920 року – вступ до Києва об'єднаних польсько-українських військ, звільнення міста від більшовиків;

29 серпня 1920 року – героїчна оборона Замостя, де відзначилися вояки VI січової стрілецької дивізії під командуванням Марка Безручка;

вересень 1920 року – початок творення Української військової організації;

10 листопада 1920 року – відступ Армії УНР за р. Збруч, остаточна окупація більшовиками центральної та східної України;

9 січня 1921 року – створення Ради Республіки Державного центру УНР на еміграції;

21 листопада 1921 року – розстріл вояків Армії УНР біля с. Базар Житомирської області, завершення Другого Зимового походу Армії УНР.

Західноукраїнська Народна Республіка (листопад 1918–липень 1919)

Українська держава (травень-листопад 1918):

- Українська держава ■ Кримський крайовий уряд
- Кубанська народна республіка
- ЗУНР (19.X.1918)
- Всевелике Військо Донське
- Білоруська народна республіка
- Литовська республіка
- Польська республіка
- Австро-Угорщина ■ Королівство Румунія
- Королівство Сербія ■ Радянська Росія

Розпад Австро-Угорської монархії, прозваної “клаптиковою імперією”, відкрив шлях до незалежності її народів. Галичина – східна частина австрійського коронного краю – від початку стала ареною суперництва українського та польського національно-визвольних рухів. Права на неї заявили одночасно Українська національна рада та Польська ліквідаційна комісія. Українці Закарпаття та Північної Буковини тяжіли до своїх братів-

галичан, але їхні землі також були об'єктом зазіхання сусідніх народів і держав.

Змагання за першість у Львові виграли українці, які швидко і рішуче встановили контроль над краєм. Ці події увійшли в історію як Листопадовий чин. Тимчасовий основний закон про державну самостійність українських земель колишньої Австро-Угорської монархії запроваджував назву нової держави – Західноукраїнська Народна Республіка. Однак закріпити успіх галичани не змогли. Після місяця затишних боїв українці були змушені залишити свою столицю. Утворився протяжний українсько-польський фронт. Спочатку бої носили позиційний характер. Це надало змогу Західноукраїнській народній республіці облаштувати державні справи: провести реформи, сформувати дієвий уряд, адміністрацію, військо.

Допомога Києва, на яку розраховували державні мужі ЗУНР, підписуючи Акт Злуки 22 січня 1919 року, не допомогла виграти війну з Польщею. Зміцнілі польські війська за підтримки переможної Антанти окупували майже всю Східну Галичину. Відчайдушний контрнаступ – Чортківська офензива – лише ненадовго виправив ситуацію. Врешті уряд і армія ЗУНР були змушені перетнути Збруч і об'єднатися із силами Директорії на Поділлі.

У 1921 році, після кількох воєн радянської Росії з УНР, майже вся територія України опинилася під контролем окупанта. Ризький мир, підписаний у березні того ж року між радянськими урядами Росії й України та Польщею, фактично поховав самостійницькі плани урядів УНР і ЗУНР. Раніше, 1918-го Румунія окупувала Буковину, 1919-го до Чехословаччини відійшло Закарпаття. Долю Східної Галичини було вирішено 1923 року на Паризькій конференції – її приєднано до Польщі.

Попри те, що до середини 1920-х років усі землі сучасної України опинилися під владою чотирьох держав, питання єдності української нації вже ніколи не ставилося під сумнів. Саме під час Української революції було проголошено незалежність України, продемонстровано можливість цивілізованого демократичного збирання територій в єдину суверенну державу. Це був вагомий і багато в чому трагічний досвід державницько-правової розбудови України.

Українській політичній еліті не вдалося повною мірою втілити в життя ідею відродження державності. Це обумовлено не лише зовнішніми геополітичними чинниками, небажанням держав – переможниць у Світовій війні бачити Україну самостійною, а й проблемами внутрішнього характеру. Йдеться про недостатню консолідацію суспільних верств, гострі ідейні протиріччя політичної еліти, недооцінку значення збройних сил у захисті державного суверенітету, кваліть мобілізаційних зусиль урядів, прорахунки у виборі стратегічних союзників.

Ключові події

18 жовтня 1918 року – створення у Львові Української Національної Ради, представницького зібрання західноукраїнських земель;

1 листопада 1918 року – «Листопадовий зрив», українське повстання у Львові, внаслідок якого проголошено українську владу;

3 листопада 1918 року – рішення Буковинського віче у Чернівцях про приєднання краю до ЗУНР;

9 листопада 1918 року – створення Державного Секретаріату, уряду ЗУНР;

11 листопада 1918 року – захоплення м. Чернівці румунськими військами;

13 листопада 1918 року – затвердження «Тимчасового основного закону про державну самостійність українських земель бувшої австро-угорської монархії».

13 листопада 1918 року – ухвалення закону про організацію війська, з 17 листопада – Українська Галицька Армія;

листопад 1918 року – окупація польськими військами Лемківщини, Посяння, Холмщини й Підляшшя;

3 січня 1919 року – ухвала УНРади ЗУНР Акта Злуки з УНР.

7 червня 1919 року – початок наступальної військової операції Української Галицької Армії «Чортківська офензива»;

14 березня 1923 року Рада послів Антанти визнала західноукраїнські землі за Польщею з вимогою надання автономії.

Презентації за даним посиланням до даної теми

1. <https://naurok.com.ua/prezentaciya-do-uroku-z-istori-ukra-ni-na-temu-ukrainska-derzhava-getman-p-skoropadskiy-53332.html>

2. <https://vseosvita.ua/library/prezentacia-na-temu-direktoria-unr-120707.html>

3. <https://www.slideshare.net/PlastovaBanka/ss-5466139>

Домашнє завдання

Підручник Історія України 10 клас за ред. О.І.Пометун, Н.М.Гупан

Параграф 12-13-14 ст.84-105 (читаємо)

Письмово завдання:

4,ст.90;

7, ст.98.

9, ст..105